

Frank SEBERECHTS, *Geschiedenis van de DeVlag. Van cultuurbeweging tot politieke partij 1935-1945*. Perspectief Uitgaven, Gent 1991. (ADVN-Reeks, nr. 1 - ISBN 90.800635.1.7)

In een goede honderd bladzijden schetst Seberechts ons een beeld van de opgang en ondergang van de Duits-Vlaamse Arbeidsgemeenschap. Het begon in 1935 als een culturele vereniging van enkele tientallen „middenklasse-intellektuelen” en het zou in de oorlogsjaren uitgroeien tot de meest fanatieke en zuivere nationaal-socialistische collaborerende organisatie op Vlaamse bodem. Een organisatie die op zijn hoogtepunt een tienduizend leden zou hebben geteld.

Uiteraard kan deze studie gezien de vrij beperkte omvang slechts een algemeen beeld van de organisatie en haar vele activiteiten geven. Op zich is dat echter al belangrijk genoeg. Er bestond namelijk nog geen afzonderlijke studie over de DeVlag. Nuttig is ook dat we een beeld krijgen van het beschikbare archiefmateriaal en de reeds verschenen deelstudies over dit onderwerp.

Vóór 1940 lag het accent op de culturele betrekkingen tussen Vlaanderen en Duitsland en werden deze betrekkingen voornamelijk onderhouden door een groep Leuvense intellectuelen, gegroepeerd rond het tijdschrift *Nieuw Vlaanderen* (volks, maar zeker niet nationaal-socialistisch) en alumni van de Keulse universiteit.

Na de bezetting van België in 1940 werd van Duitse zijde (L. Pesch en R. Wilkening) een herstel van de contacten met de Vlaamse leden van de DeVlag en met name met hun leider Jef van de Wiele gezocht. Dit gelukte wonderwel en er volgde, uiteraard passend in het kader van de bezettende macht, een reeks

van culturele activiteiten, waarbij broederlijk werd saengewerkt met het VNV. Aan deze idylle kwam in de loop van 1941 een einde. R. Wilkening had contacten met de SS gelegd en hij wilde de DeVlag inbedden in de Algemene SS Vlaanderen en ideologisch voorbereiden op het grote Germaanse nationaal-socialistische Derde Rijk. Dit betekende een breuk met het VNV, want de DeVlag zou zich moeten manifesteren op terreinen die aanvankelijk voorbehouden waren aan het VNV. Deze strijd eindigde met een nederlaag van het VNV en in ieder geval de facto een politieke overwinning van de DeVlag.

De schrijver licht de lezer uitvoerig over alle activiteiten die de DeVlag in samenwerking met de bezetter ondernam op het gebied van propaganda, maatschappelijk werk en semi-militaire activiteiten.

Er blijven echter vragen over. Koos men in Vlaanderen voor de DeVlag om idealistische motieven of omdat men het gevoel had dat daar de werkelijke macht lag?

Seberechts geeft voor de ontwikkeling van de DeVlag een drietal punten aan. In de eerste plaats was er de figuur van Jef van de Wiele zelf, vol ambitie en nauwelijks tegengewerkt binnen de eigen kring. Ten tweede waren de Duitse relaties van de DeVlag nauw verbonden met de SS en als derde factor noemt Seberechts de geringe cohesie van het VNV, waar democratische en niet-democratische stromingen tegenover elkaar stonden en men geen keuze wist te maken tussen Heel-Nederlandse, federalistische of separatistische idealen.

Deze drie factoren zouden de DeVlag in een gunstiger positie hebben geplaatst dan het VNV. Ten opzichte van het VNV lijkt me dat niet geheel rechtvaardig. Staf de Clercq had het VNV wel degelijk in zijn greep en wist het onderling gekrakeel ook wel te beheersen, men leze de recente studies van Bruno de Wever. De nadruk zal toch het meest moeten komen te liggen op de vooruitzichten die de band met het de SS bood in plaats van de VNV-keuze voor de Duitse weermacht en diens vertegenwoordigers in het bezette België. Verder zou een nadere analyse van de maatschappelijke achtergronden van de leden en met name de nieuwe leden van de DeVlag interessant kunnen zijn. Bleef deze voornamelijk afkomstig uit de „middenklasse-intellektuelen” of was er een duidelijke verruiming zichtbaar?

P. van Hees